

God agronomi er godt klimatiltak

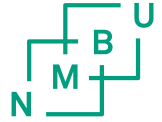
Trond Børresen

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Konferanse om landbruk og klima

02.06.16

Jorda tar vi for gitt!

- Jord er vår mest neglisjerte naturlige ressurs
- Jordkvalitet og jordas økologiske funksjon glemmes i diskusjonen om bærekraftig utvikling

HVA ER DE STØRSTE TRUSSELENE MOT JORDBRUKSAREALENE

Redusert innhold av ORGANISK MATERIALE

Dårligere jordstruktur pga av JORDPAKKING

Redusert BIOLOGISK AKTIVITET i jorda

Tap av god jord ved EROSJON

Forurensing av jorda pga SALTOPPHOPING og TUNGMETALLER

F ORØRKNING

FORSUMPING

Redusert produktivt jordbruksareal pga NEDBYGGING

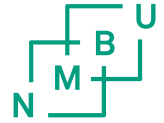

Dyrka arealer i Norge

- Fulldyrka
  - i 2012: **8,16 mill dekar**
  - siden 1999: -8%, dette tilsvarer ca **0,8 mill dekar**

- Omdisponert (nedbygd)
  - **350 000 dekar** dyrket jord er omdisponert siste 40 år
  - Mål: **under 6000 dekar pr år**

Hva kan nydyrkes i Norge (Grønnlund, 2013)

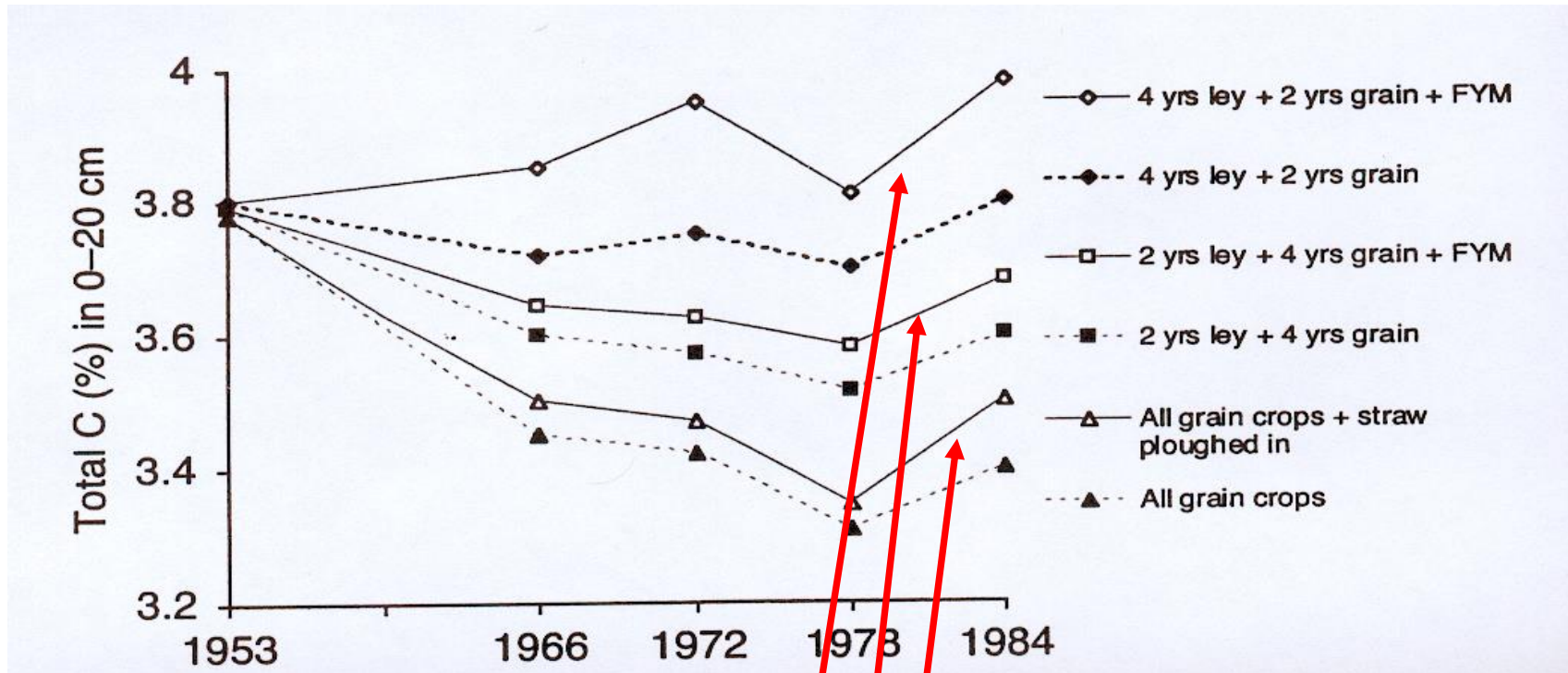
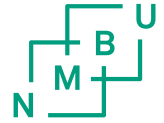
- 12,5 mill daa – teknisk sett
- 1,6 mill daa egnet for korn

- **Stort dyrkbart bruttoareal, men bare en liten del av dette er egnet for rasjonell dyrking av korn og andre krevende vekster og som ikke skaper for store miljøkonflikter å dyrke opp**

- **Ikke ulikt de globale arealressursene**

JORDBRUK OG ORGANISK MATERIALE

- Dyrka jord inneholder i gjennomsnitt 25% mindre organisk karbon enn jord under naturlig vegetasjon.
  - Dyrka jord i tropene har mistet 75% av naturlig lagret organisk karbon.
  - Dyrka jord har dermed kapasitet til å lagre karbon.
-

Virkning av eng, husdyrgjødsel (FYM) og halm på C-innholdet i leirjord på Ås (Uhlen 1991)

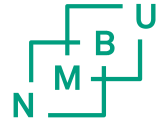

C øker med 2 år eng og 1 år korn+FYM, og stabil uten FYM

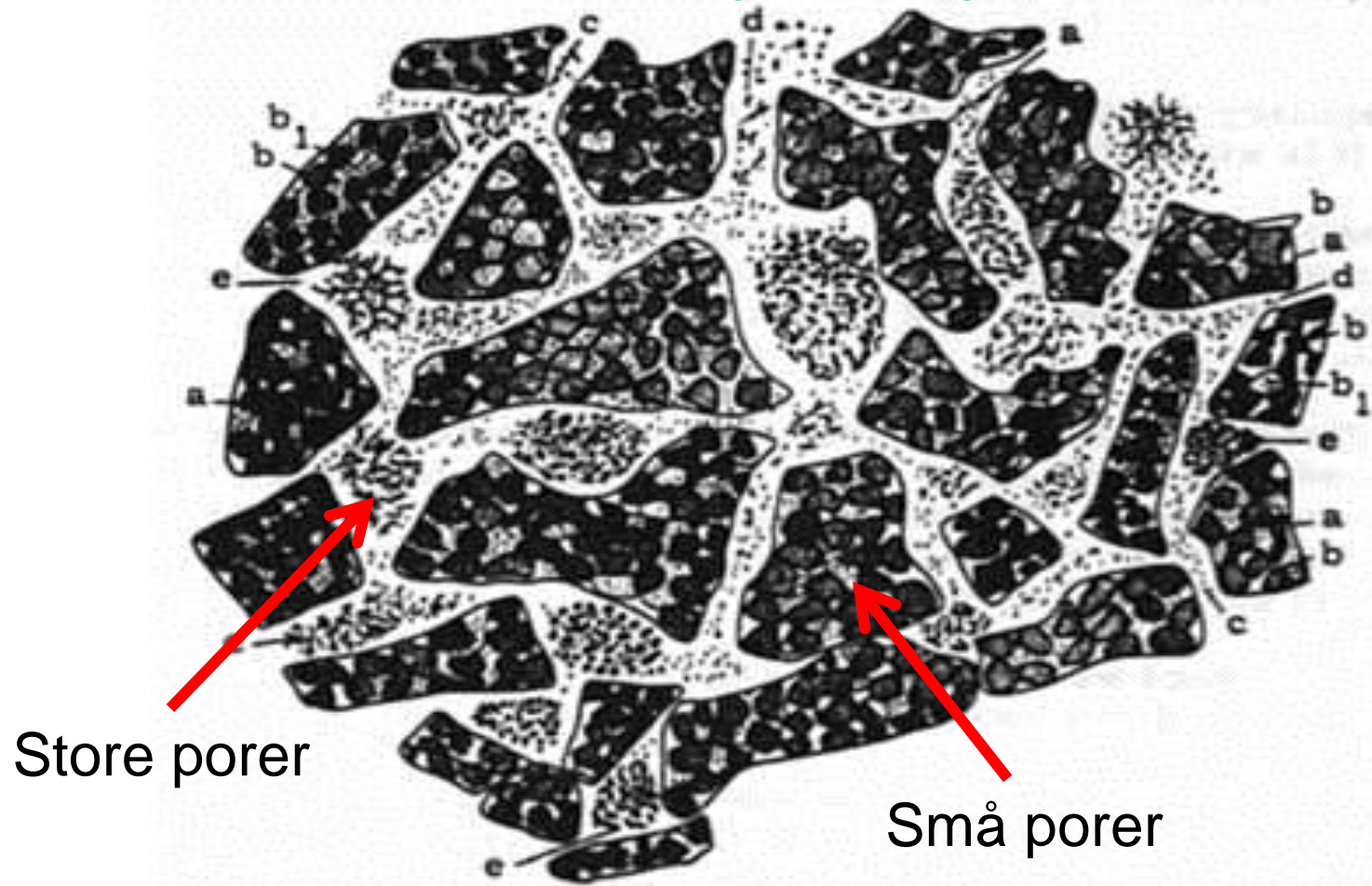
C liten nedgang med 1 år eng og 2 år korn, men mindre med FYM

C avtar under ensidig korn selv om halmen føres tilbake

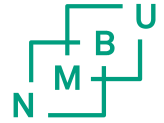
God jordstruktur gjør jorda robust for å takle endringer i klima.

Dette betinger biologisk aktivitet i jorda

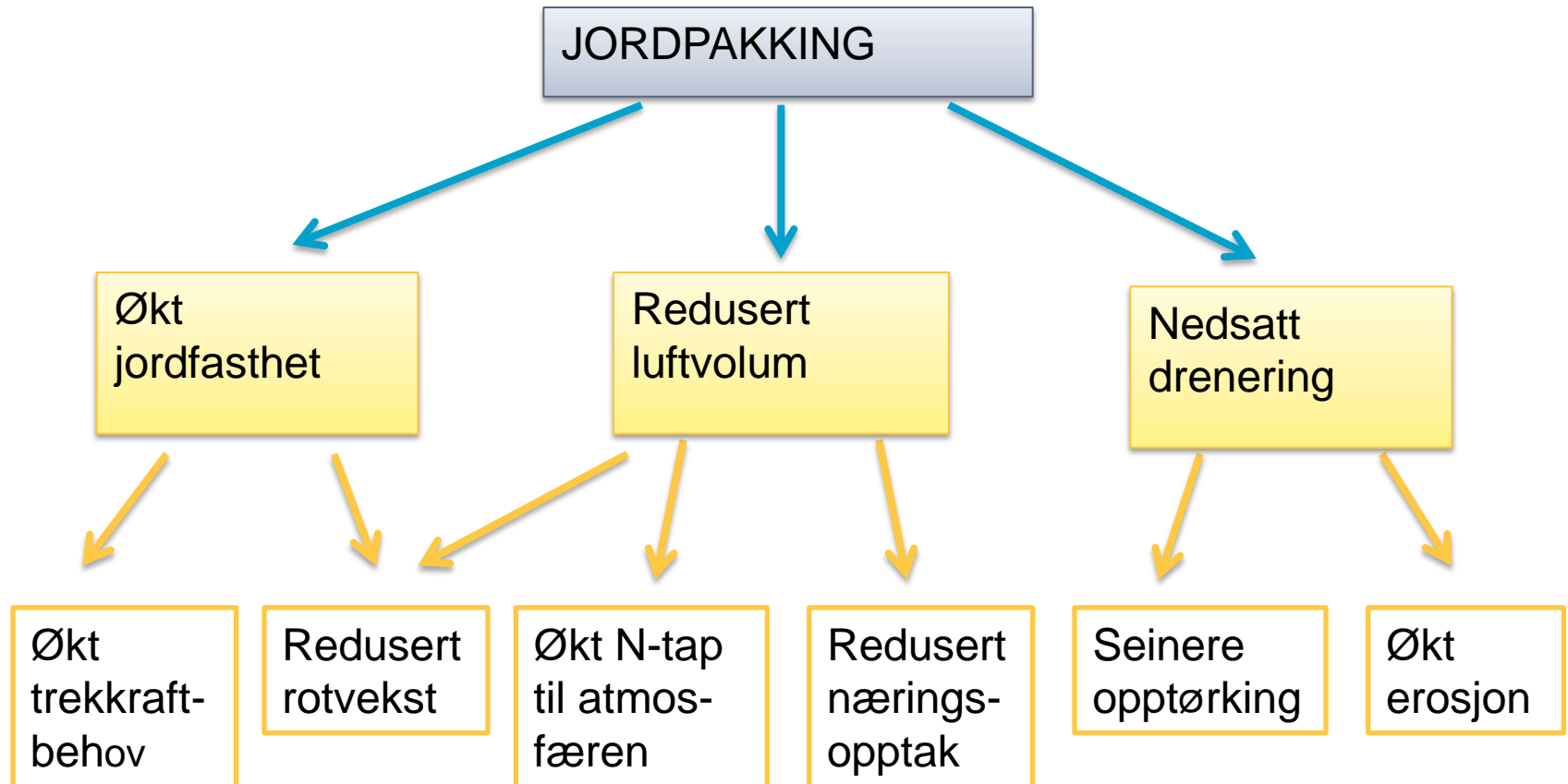
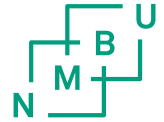

Hvor stor belastning tåler jorda?

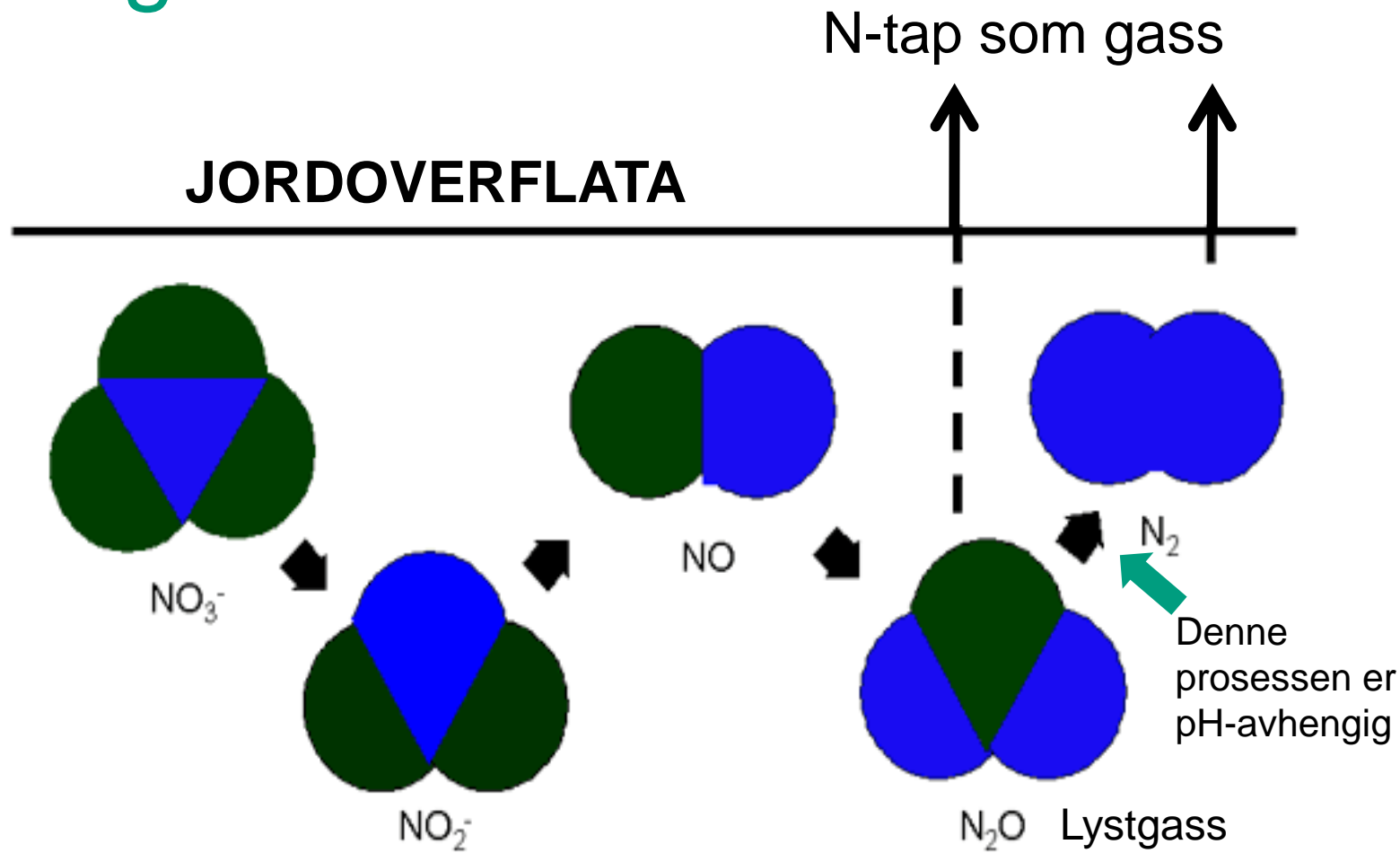

Vanninnholdet er viktig for jordas bærevne!

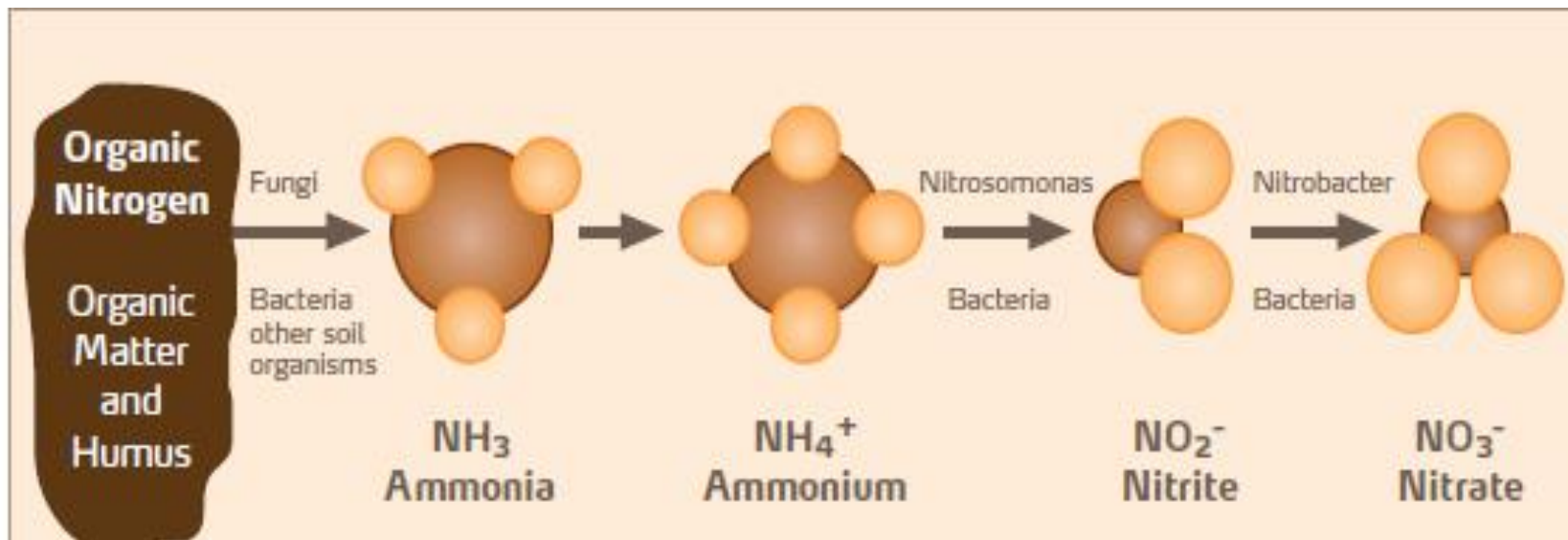
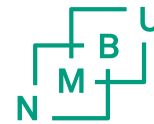
JORDPAKKing – VIRKNING PÅ JORDA

Oksygenmangel fører til tap av nitrogen til atmosfæren

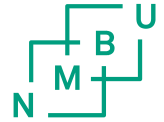
Behov for oksygen ved frigjøring av nitrogen fra organisk materiale

Disse to stegene kan foregå uten oksygen og derfor også i meget våt jord

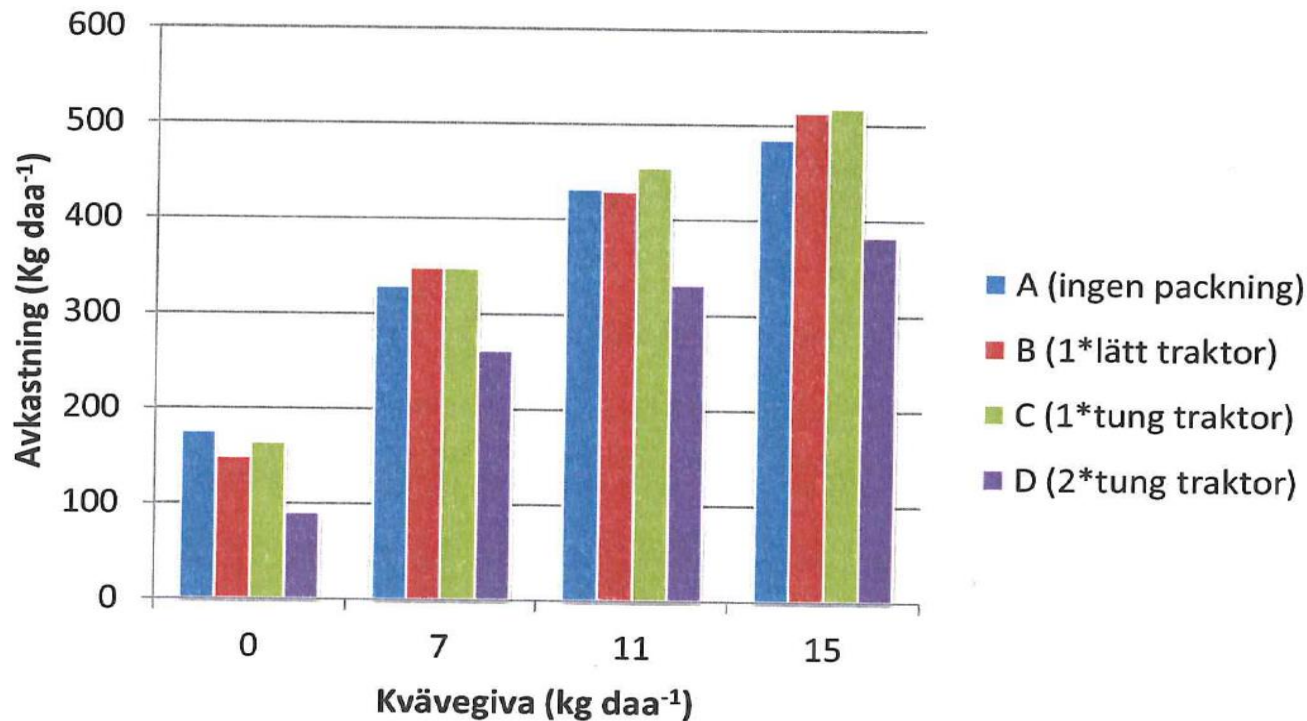
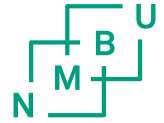
Ved mangel av oksygen stopper prosessen her og dette kan gi N-mangel på våt jord

Kjøring i eng, Skottland, relative avlinger som middel over 4 år (Douglas 1992)

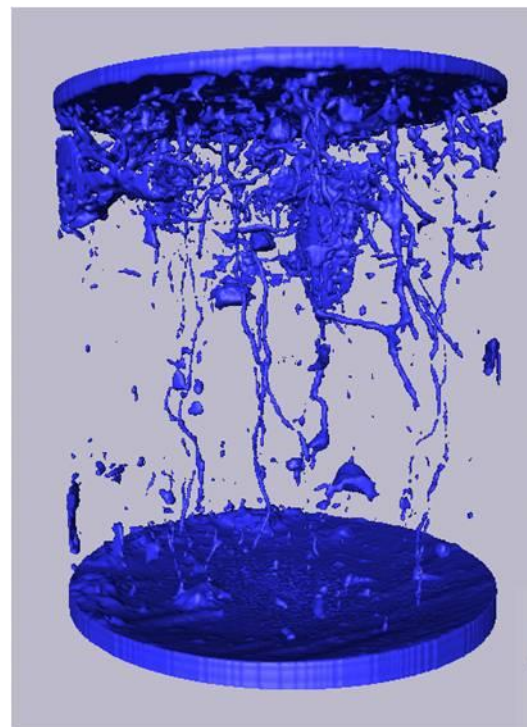
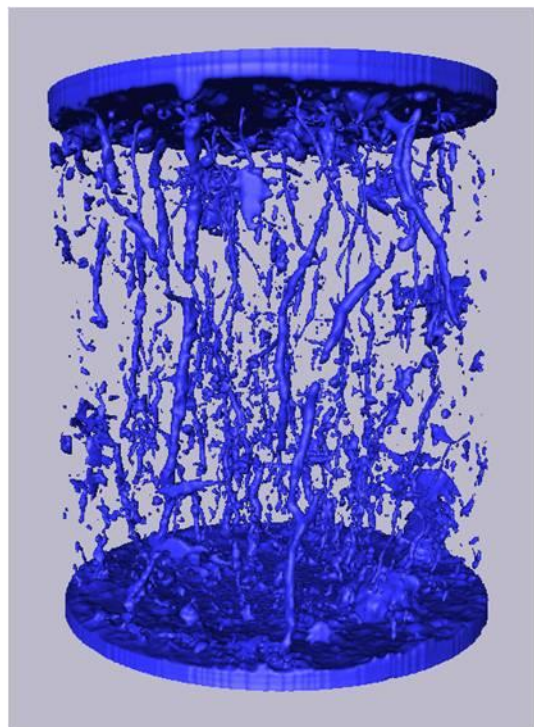
Mekaniserings-system	1-slått	Totalt	Virkningsgrad nitrogen
Normal kjøring og hjulutstyr	100%	100%	64%
Store dekk og lavt lufttrykk	128%	115%	81%
Stor hjulavstand og smale dekk	139%	116%	86%

Økt nitrogengjødsling kompenserer ikke for virkningen av dårligere jordstruktur som følge av jordpakking (Sundgren, 2012)

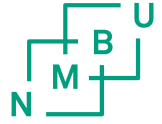

Poresystemet i 20-40 cm dybde på upakket og pakket jord i Skåne 14 år etter pakking

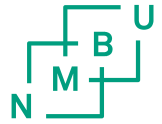
Digitized pictures created from Computer Aided Tomography (CT-scans) by Dorthe Wildenschild.

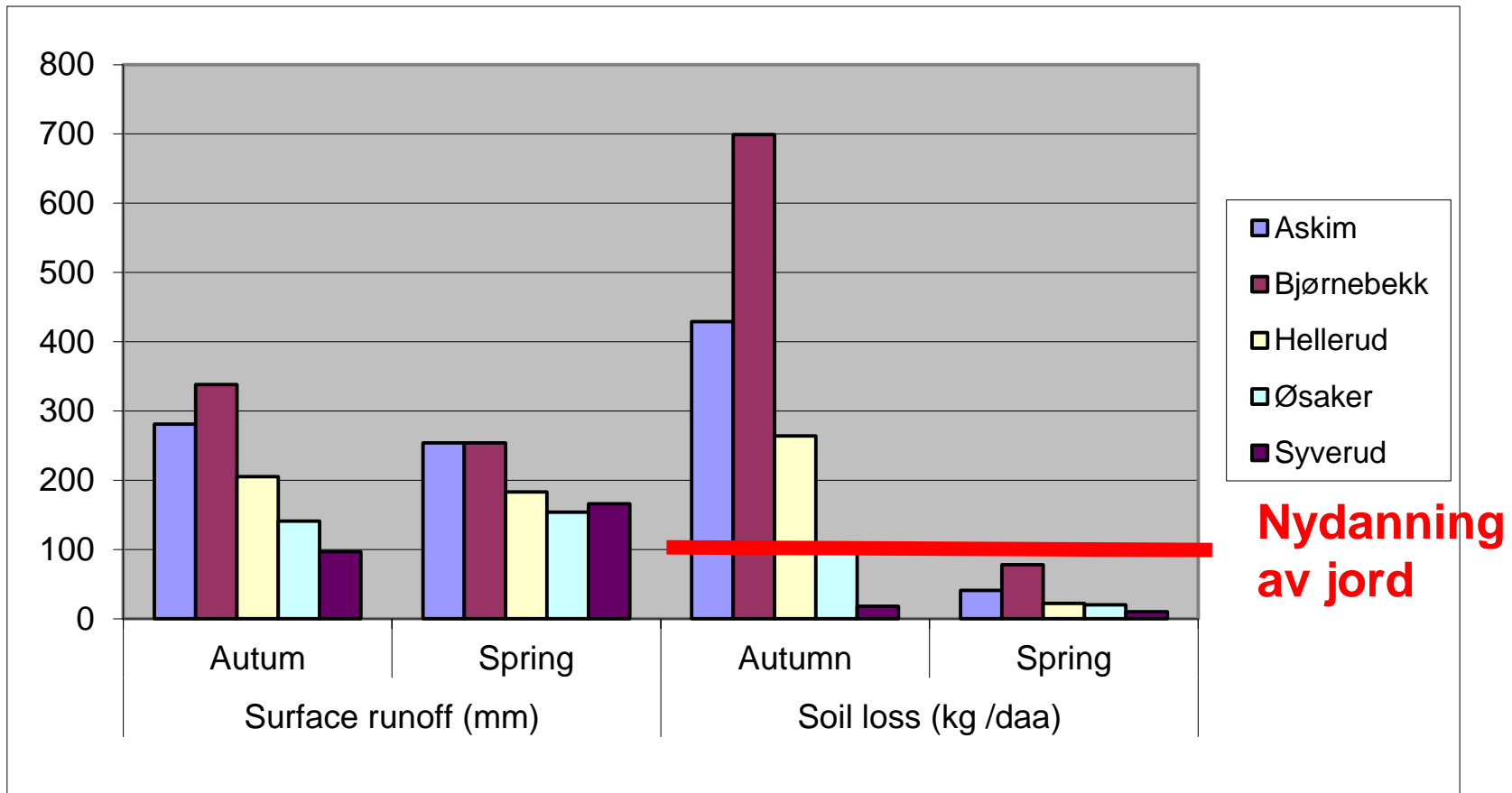
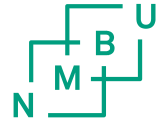
Vannet blir stående lenge på overflata pga tett undergrunnsjord

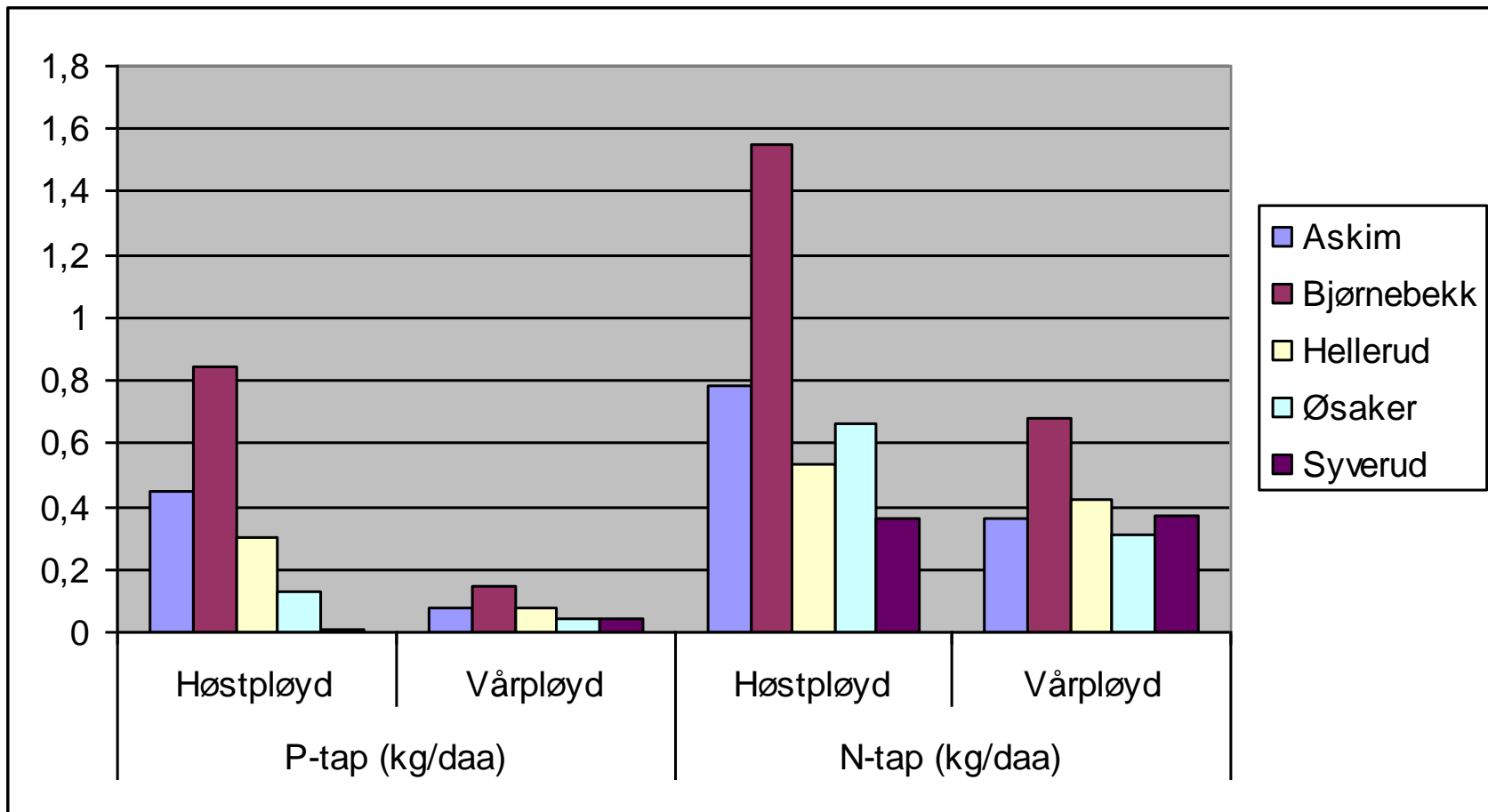
Erosjon: Mer intensiv nedbør og ustabile vinterforhold gir episoder med stor erosjon.

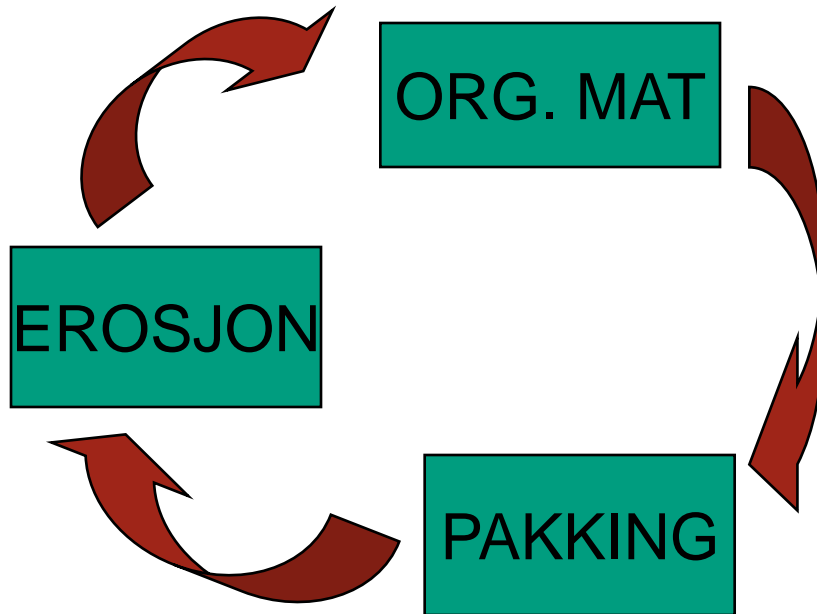
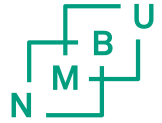
Jordtap etter vår- og høstpløying i 5 erosjonsforsøk I Norge, 1994-2000 (Lundekvam)

P- og N-tap fra 5 erosjonsfelter i perioden 1994-2000 (Lundekvam)

SAMSPILLET ORGANISK MATERIALE, JORDPAKKING OG EROSJON VIKTIG FOR JORDAS PRODUKSJONSEVNE

Tresking under på våt jord er ikke til å unngå enkelte år, men samtidig er risikoen stor for dyp pakking.

Skurtresker

Vekt: 14 800 kg + 4000 kg korn

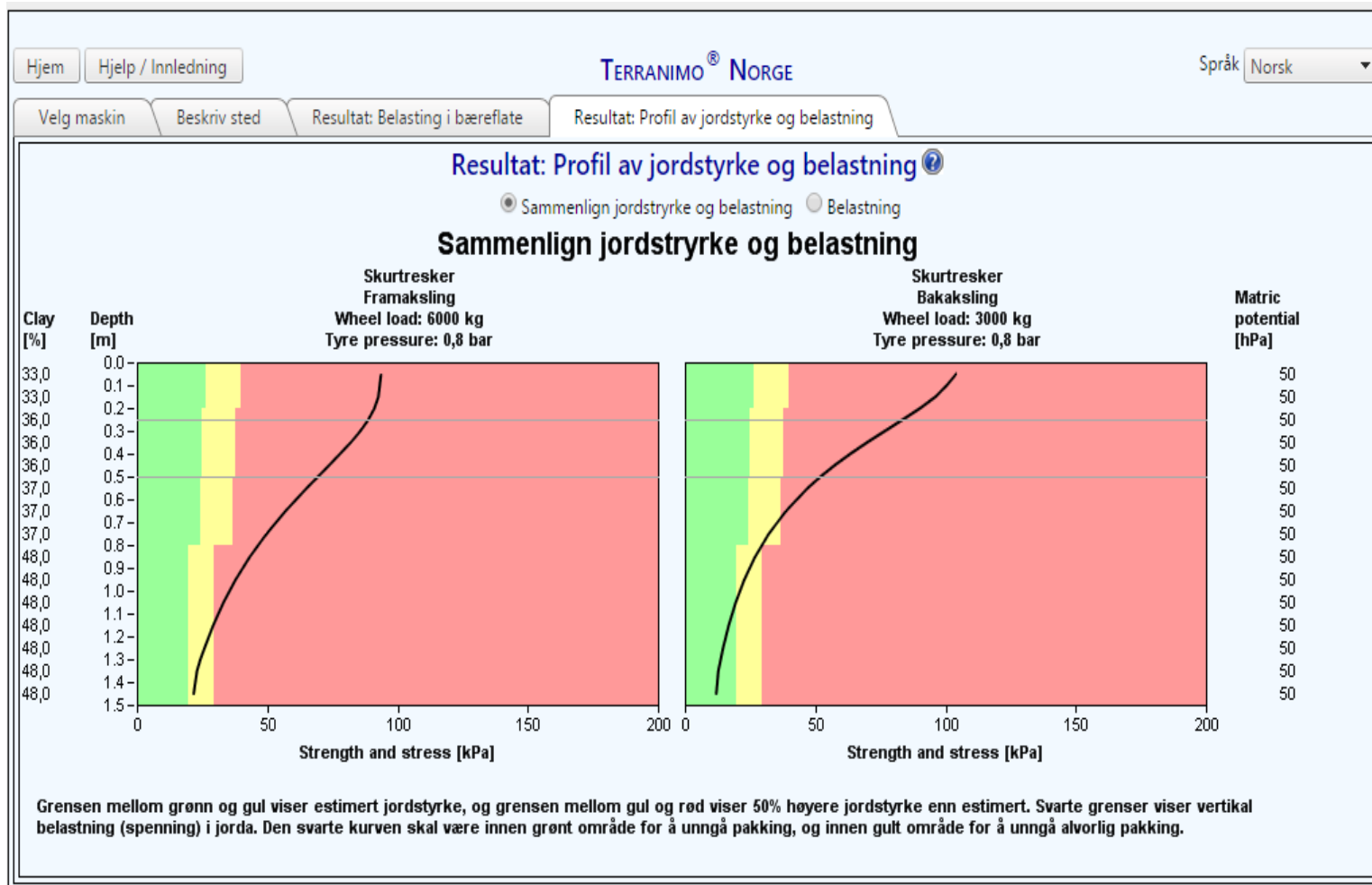
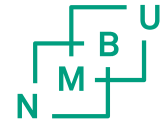
Dekk:

Foran: 800/65Rx32 (Trelleborg), trykk: 0,8 bar

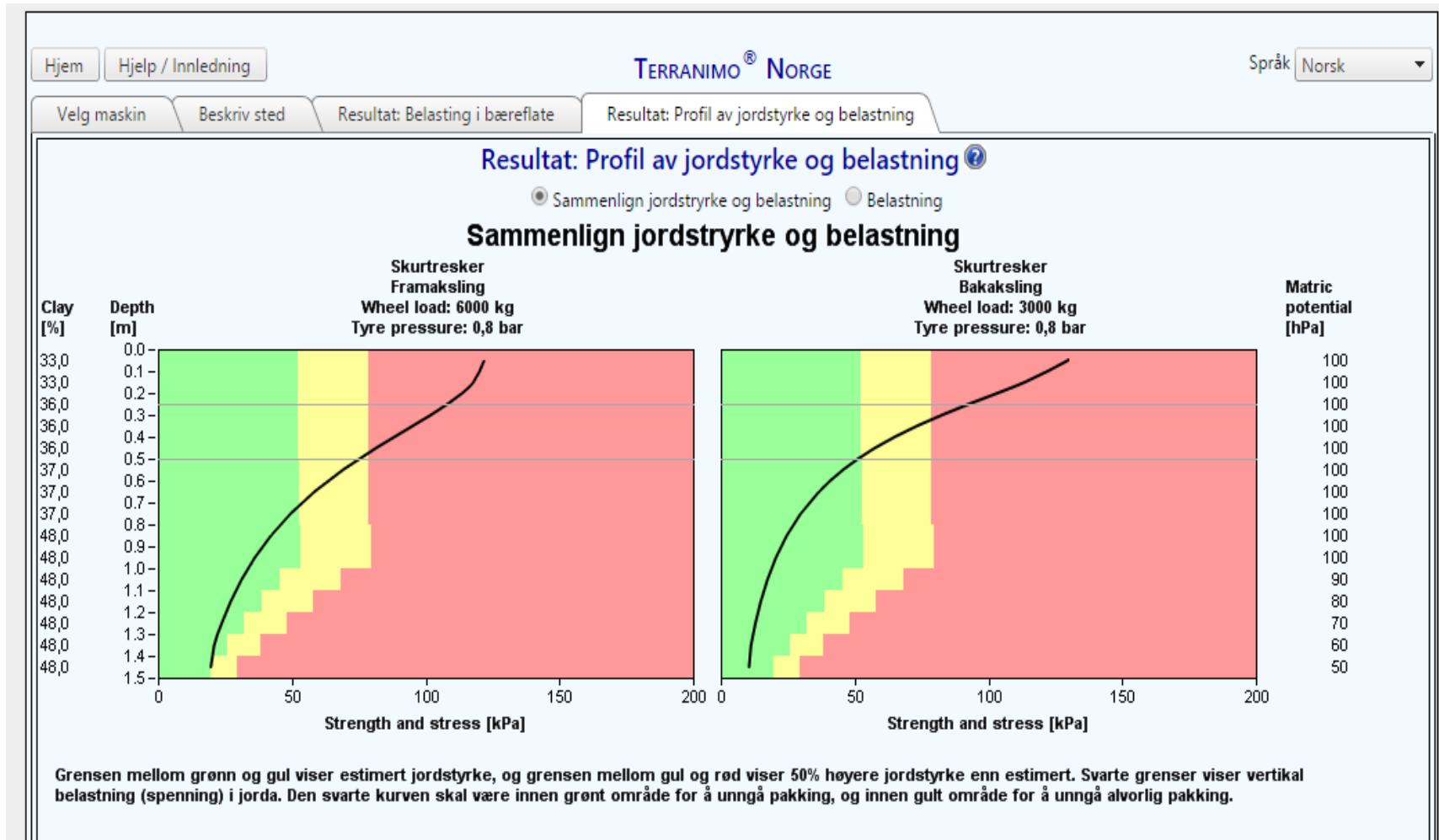
Bak: 600/55R x26,5 (Nokian), trykk: 0,8 bar

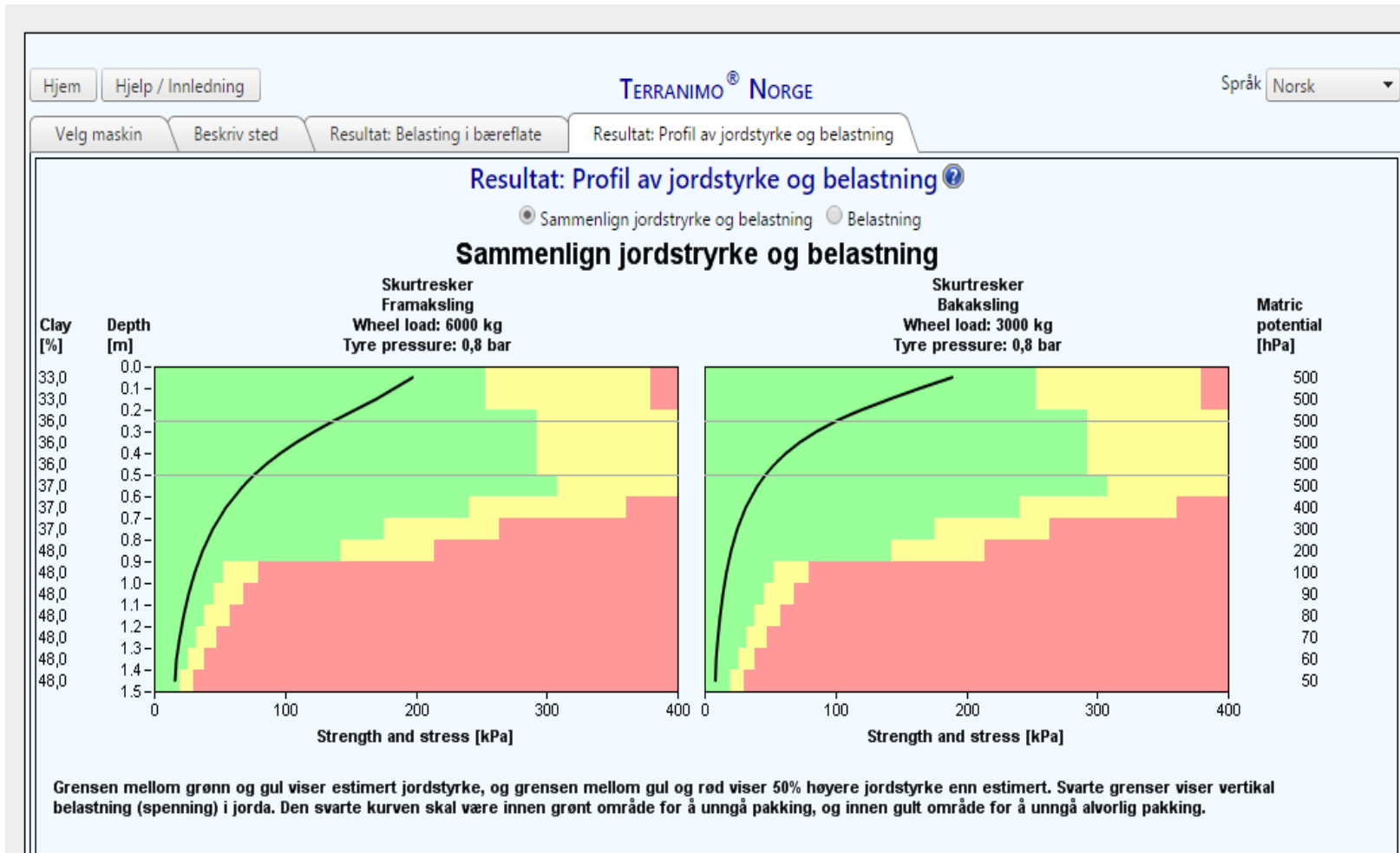
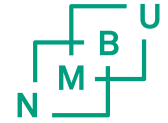
Skurtresker, tung leirjord, våt, (18 000 kg)

Skurtresker, tung leirjord, fuktig, (18000 kg)

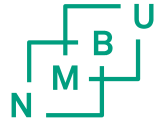
Skurtresker, tung leirjord, tørr, (18 000 kg)

God drenering er viktig gjennom hele vekstsesongen

God drenering er en «forsikring» for å ta vare på jordstrukturen og sikre forholdene for god plantevekst

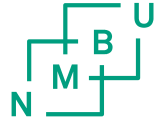

- Mye av drensssystemet er 50-60 år gammelt
- Selv om grøftene fortsatt fungerer så er de dimensjonert:
  - for mindre nedbør
  - for lettere maskiner

Foto: Jordforsk arkiv

Ved god agronomi må en drive jordarbeiding som tar hensyn til flere forhold

JORD OG PLANTEKULTUR

- TILLAGING AV SÅBED OG ROTBED FOR PLANTENE
- BEKJEMPE UGRAS

MILJØMESSIGE FORHOLD

- REDUSERT EROSJON
- REDUSERT UTVASKING AV NITROGEN
- REDUSERT TAP AV PLANTEVERN MIDLER
- REDUSERT UTSLIPP AV KLIMAGASSER (N₂O)

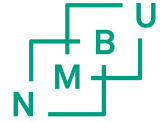
JORDKVALITET – BÆREKRAFTIG UTVIKLING

- JORDPAKKING
- ORGANISK MATERIALE
- TAP AV MATJORD (EROSJON)

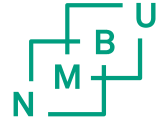
ØKONOMISKE FORHOLD

- KOSTNADSEFFEKTIV JORDARBEIDING
-

Utfordringer ved antatte klimaendringer

- Jordpakking, spesielt om høsten
- Erosjon, spesielt om høsten og vinteren
- Større nedbørsintensiteter / flom
- Større nitrogenutvasking – viktig med delgjødsling
- Tørkeperioder i vekstsesongen
- Nye sykdommer og insekter
- Ugras
- Nye sorter
- Stor årsvariasjon

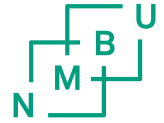

God agronomi betyr bl.a. bærekraftig bruk av jorda

Bærekraftig jordbruk betyr økonomisk fordelaktig matproduksjon i et langsiktig perspektiv som bygger på å:

- Å ta vare på naturlige ressurser
  - **Å ikke redusere jordas produktivitet**
  - Å ikke virke negativt inn på miljøet
-

Å ta vare på jordstrukturen er et god klimaatiltak!

Takk for oppmerksomheten!